

یادداشت
فاطمه شاهسوند
پژوهشگر و فعال محیط زیست

آلودگی هوا؛

وقت تصمیم بزرگ رسیده است

بیش از یک دهه است که مسئله آلودگی هوا همچون سایه‌ای سنگین بر کلانشهرهای کشور افتاده، اما سؤال اصلی اینجاست اقتصادات حکمرانی در این حوزه کجاست و چه کسی بایدفرماندهی این میدان را برعهده بگیرد؟ سال‌هاست از مرحله «مدیریت اجرایی» عبور کرده‌ایم. امروز دیگر جهان در فضای حکمرانی حرکت می‌کند؛ جایی که صرفاًمدیران میانی تصمیم‌ساز نیستند، بلکه ساختار هماهنگ سیاست‌گذاری، راهبردهای کلان و پیوند میان نهادهای حاکمیتی، خصوصی و مردمی معنا پیدا می‌کند.

در مباحث آلودگی هوا و به‌طور کلی محیط زیست، اصل بر همین حکمرانی چندسطحی است؛ حکمرانی‌ای که باید «ریل‌گذاری» را از سطوح بالا مشخص کند، اما اجرا و همراهی مردم را نیز لحاظ کند. سخن بر سر بازگشت به مدل هرمی و تحکم‌آمیز نیست؛ بلکه باید برنامه‌ها در سطح کلان ابلاغ شود اما با مشارکت واقعی جامعه پیش رود. متأسفانه در کشور ما هنوز این هماهنگی ایجاد نشده و هر نهاد، بخشی از مسئله را به دوش دیگری می‌اندازد.

نمونه روشن آن قانون هوای پاک است؛ قانونی که از دل مجلس بیرون آمد اما همچنان در حد یک متن زیبا باقی مانده است. چرا؟ چون حکمرانی واحدی بر آن نیست. وقتی قوه مجریه، قوه قضائیه، مجلس، نهادهای مردمی، بخش خصوصی و حتی دانشگاه‌ها هر کدام در نقطه‌ای جدا ایستاده‌اند، طبیعی است که کار پیش نرود. حکمرانی محیط زیست زمانی مؤثر است که فرماندهی واحد داشته باشد؛ فرماندهی که بتواند همه دستگاه‌ها را در یک مسیر واحد نگه دارد.

در نگاه مقایسه‌ای، برخی کشورها مانند سنگاپور با رویکردهای سخت و قهری مسئله را حل کردند؛ از محدودیت واگذاری خودرو تا جریمه‌های سنگین. اما ایران، جامعه‌ای فرهنگی و مردم‌محور است؛ نسخه‌های قهری نه با روح جامعه سازگار است و نه پایدار می‌ماند. جریمه و ابزارهای اقتصادی البته لازم است، اما کافی نیست. مهم‌تر از آن، این است که روح مطالبه‌گری در مردم ایجاد شود. تا زمانی که مردم از دستگاه‌ها مطالبه نکرده و نقش خود را درک نکنند، هیچ اصلاحی پایدار نخواهد بود. در کشور ما یک مشکل تاریخی نیز وجود دارد: نبود سرریز دانش. با تغییر دولت‌ها و مجالس، همه‌چیز از صفر شروع می‌شود؛ تجربه‌های قبلی فراموش شده و دوباره همان مسیرهای آزمون و خطا طی می‌شود. این خرجه فرساینده، عملاً هر برنامه‌محیط‌زیستی را روی کاغذ نگه می‌دارد. گویی هر مسئول جدید، خود را اولین کسی می‌داند که با مسئله آلودگی هوا مواجه شده است! در این میان، مردم باید بدانند مسئولیتشان چیست و مطالبه‌گریشان چه اثری دارد. سازمان‌های مردم‌نهاد باید نقش فعال‌تری بگیرند، تا زمانی که جامعه درگیر موضوع نشود، سیاست‌گذاری‌های کلان مانند شعاری تکراری باقی می‌ماند.

باید به یک نکته کلیدی اشاره کنم؛ نکته‌ای که شاید تاکنون کمتر مطرح شده اما امروز ناگزیر از بیان آن هستیم: بخش دولتی باید کوچک شود. دولت بزرگ، با ده‌ها مسئولیت پراکنده، نمی‌تواند همه مسائل را مدیریت کند. کوچک‌سازی دولت به معنای پیاده‌سازی نسخه‌لیبرالی خصوصی‌سازی افراطی نیست؛ بلکه یعنی واگذاری بخشی از امور به مردم، نهادهای مردمی، دانشگاه‌ها و حتی بخش خصوصی که توان بیشتری را اجرا دارند.

اگر حکمرانی واحد شکل نگیرد، اگر مردم درگیر نشوند و اگر تجربه‌های گذشته ذخیره نشود، سال آینده همین روزها دوباره همین مباحث مطرح خواهد شد و آلودگی هوا همچنان قربانی خواهد گرفت. وقت تصمیم بزرگ رسیده است.

خبر

وزیر ارتباطات خبر داد

خسارت قطع اینترنت؛ هر روز ۵ هزار میلیارد تومان

وزیر ارتباطات گفت: قطعی‌های اخیر، روزانه حدود ۵۰۰ میلیارد تومان به هسته اقتصاد دیجیتال و نزدیک به ۵ هزار میلیارد تومان به اقتصاد کلان کشور خسارت وارد کرده است. به گزارش ایسنا؛ سید ستار هاشمی در جلسه‌ای که به بررسی سامانه‌های بومی مانند شبکه آموزشی شاد و حمایت از کسب و کارهای اینترنتی متضرر از قطعی اینترنت اختصاص داشت، با اشاره به اشتغال حدود ۱۰ میلیون نفر به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم در حوزه اقتصاد دیجیتال تصریح کرد: با توجه به محدود بودن تاب‌آوری شرکت‌های فعال در این حوزه، باید برای کاهش این آسیب‌ها اقدام فوری کرد.

فراخبر

هدایت جاوید | همین چند روز پیش بود که رسانه‌ها از «نوری المالکی» به عنوان گزینه‌نهایی پست نخست‌وزیری که از سوی ائتلاف چارچوب هماهنگی شیعیان عراق ارائه شده بود، رونمایی کردند. بر مبنای قانون اساسی همسایه غربی، بیست‌وهشتم‌ماه میلادی (پایان هفته جاری)، آخرین مهلت انتخاب رئیس‌جمهور است و پس از آن، نامزد نخست‌وزیری اکثریت مجلس یک ماه فرصت دارد کابینه را تشکیل دهد. المالکی که اکنون نامش به عنوان گزینه نخست‌وزیری از گوی بیرون آمده، از سال ۲۰۰۶ به مدت هشت سال نخست‌وزیر بود ولی در نهایت پس از فشارهای ایالات متحده از قدرت کناره‌گیری کرد. در شرایطی که پیش‌تر پایگاه خبری شفق عراق از محمد شیاع السودانی نخست‌وزیر کنونی، «نوری المالکی و حمید الشطری رئیس سازمان اطلاعات، به عنوان سه گزینه اصلی تصدی منصب نخست‌وزیری بر نام برده بود؛ در نهایت معرفی المالکی که چهره‌ای نزدیک به ایران معرفی می‌شود، آن هم در این مقطع که تهدیدات آمریکا ضد بغداد برای فاصله گرفتن از جمهوری اسلامی و همچنین خلع سلاح الحشدالشعبی افزایش یافته بسیار مهم و معنادار است.

کارشناسان در گفت‌وگو با قدس از اهداف پیدا و پنهان رزمایش آمریکا در نزدیکی آب‌های سرزمینی ایران می‌گویند

نمایش واشنگتن با نویسندگی تل‌آویو

سید حسین حسینی | ایالات متحده پس از تشدید حضور نظامی خود در منطقه خلیج فارس، با همراهی برخی کشورهای همسایه دست به برگزاری یک رزمایش مشترک زده است. پرسش‌های جدی درباره اهداف آشکار و پنهان این تحرکات نظامی در نزدیکی آب‌های سرزمینی جمهوری اسلامی ایران مطرح می‌شود. رزمایشی که مقامات آمریکایی تلاش دارند آن را در قالب «همکاری دفاعی» و «افزایش امنیت دریایی» بازنمای کنند، اما شواهد میدانی و سوابق رفتاری واشنگتن در منطقه، از سناریویی فراتر از یک مانور معمول نظامی حکایت دارد.

آیا این تئاتر نظامی، صرفاً پیامی بازدارنده برای بازیگران منطقه‌ای است یا بخشی از یک پروژه روانی-امنیتی با هدف ایجاد ناامنی مصنوعی، فروش تسلیحات و اعمال فشار چندلایه علیه ایران؟ نقش کشورهای مشارکت‌کننده در این رزمایش چیست و آمریکا دقیقاً چه معادله‌ای را در آستانه تحولات جدید منطقه‌ای دنبال می‌کند؟

روزنامه قدس برای بازگشایی ابعاد پنهان و آشکار این پرونده، به سراغ سه تن از کارشناسان مسائل دفاعی و نظامی رفته تا با نگاهی تحلیلی، اهداف، پیامدها و سناریوهای پیش‌روی این نمایش قدرت در منطقه خلیج فارس را بررسی کند.

■تلاشی برای قدرت‌نمایی و امتیازگیری

دکتر علی سرروش، کارشناس مسائل دفاعی و عضو هیئت علمی دانشگاه امام حسین (ع) در گفت‌وگو با روزنامه قدس با اشاره به ابعاد پنهان این رزمایش تأکید می‌کند: رزمایش آمریکا در نزدیکی آب‌های سرزمینی ایران تابع اهدافی است که صهیونیست‌ها به عنوان متحد جدی آمریکا

گزارش خبری

آرش خلیل‌خانه | سخنگوی وزارت خارجه تأکید کرد:

ایران توانمندتر از هر زمانی به هر حمله‌ای پاسخ خواهد داد. اسماعیل بقایی در نشست خبری دیروز خود در مورد برگزاری رزمایش آمریکا و کشورهای حوزه خلیج فارس گفت: ما با یک جنگ ترکیبی مواجه بوده و هستیم. در ادامه جنگ ۱۲ روزه هر روز با ادعا و تهدید جدید روبه‌رو بوده‌ایم. کشورهای منطقه به‌خوبی واقف هستند هرگونه ناامنی در منطقه تنها با هدف ایران نیست و ناامنی مسری است. اساساً هر کشوری که قائل به حقوق بین‌الملل باشد باید نسبت به تحریف‌های آمریکا موضع روشنی بگیرد. ایران به توانمندی‌های خود اطمینان داشته و تجربه خرداد ماه را نیز در ذهن دارد و توانمندتر از هر زمانی به هر حمله‌ای

پیش‌گامی می‌کند، به‌طوری که این اقدامات تلاشی برای

قدرت‌نمایی و امتیازگیری است؛ آن هم بدون ورود به یک جنگ

واقعی که برای آمریکا، بسیار پرهزینه خواهد بود.

این کارشناس مسائل دفاعی با یادآوری شکست‌های اخیر

آمریکا در مواجهه با ایران تصریح می‌کند: ایالات متحده در

ماه‌های گذشته دست‌کم در دو مقطع طعم شکست از ایران

را چشیده و به‌خوبی می‌داند ورود به جنگ تمام‌عیار با ایران،

هزینه‌هایی فراتر از توان مدیریت واشنگتن به همراه خواهد

داشت. از همین رو، راهبرد آمریکا نه جنگ مستقیم، بلکه

تلاش برای وارد کردن ضربات مقطعی و محدود در قالب

تحرکات نمایشی و عملیات‌های کنترل‌شده است.

عضو هیئت علمی دانشگاه امام حسین (ع) همچنین با

اشاره به الگوی رفتاری دولت‌های آمریکا، به‌ویژه در دوره دونالد

ترامپ، خاطر نشان می‌کند: تجربه نشان داده آمریکایی‌ها

ترجیح می‌دهند پیش از آنکه وارد فضای واقعی میدان شوند،

از ابزارهایی مانند رزمایش، تهدید رسانه‌ای و نمایش قدرت

استفاده کنند تا شاید بدون پرداخت هزینه‌های سنگین، به

اهداف سیاسی و امنیتی خود دست یابند؛ اهدافی که بیش

از هر چیز، در راستای تأمین منافع رژیم صهیونیستی تعریف

شده است.

وی تأکید می‌کند: با این همه، قدرت بازدارنده ایران، معادلات

آمریکایی را به هم خواهد ریخت.

راهبرد آمریکا نه جنگ مستقیم، بلکه تلاش برای وارد کردن ضربات مقطعی و محدود در قالب تحرکات نمایشی و عملیات‌های کنترل‌شده است

■ یک نمایش چندلایه با اهداف آشکار و پنهان

بهادر نوکننده، کارشناس مسائل

استراتژیک هم در گفت‌وگو با روزنامه قدس

با اشاره به شرایط منطقه‌ای پس از جنگ

۱۲ روزه و همچنین حوادث داخلی ماه‌های

گذشته، تأکید می‌کند: این رزمایش در اصل یک نمایش

چندلایه است که هم اهداف آشکار دارد و هم اهداف پنهان.

وی تصریح می‌کند: در لایه آشکار، آمریکا تلاش می‌کند این

پیام را منتقل کند که از آمادگی بالایی نیروهای در یابی، هوایی و

زمینی خود برخوردار بوده و با برگزاری چنین رزمایش‌هایی، در

حال تمرین سناریوهای احتمالی پیش‌رو است.

او اظهار می‌کند: یکی از اهداف علنی این نمایش، اقناع

افکار عمومی و مدیریت فضای رسانه‌ای است؛ هم در سطح

بین‌المللی و هم در داخل آمریکا، تا به جامعه داخلی خود القا

کند ارتش این کشور همچنان یکی از فعال‌ترین و قدرتمندترین

نیروهای نظامی جهان است؛ ارتشی که همه‌ملت‌ها باید از آن

ترسند. این کارشناس مسائل استراتژیک اما با اشاره به

سابقه ناکامی‌های آمریکا در دستیابی به امتیازات مورد نظر

از ایران، تصریح می‌کند: در لایه دیگر، واشنگتن به‌دنبال آن

است امتیازاتی را که در میدان واقعی بدست نیاورده، از طریق

سناریوهای ارباب و عملیات روانی کسب کند؛ الگویی که

پیش‌تر در قبال لیبی نیز به‌کار گرفته شد. پس از حادثه لاکربی،

پاسخ خواهد داد.

سخنگوی دستگاه دیپلماسی درباره اظهارات دونالد ترامپ

درباره اینکه یک ناوگان بزرگ دریایی آمریکا در مسیر ایران

قرار گرفته است و اینکه ناوهای پیامبر ابراهام لینکن در حال

وارد شدن به خاورمیانه است، بیان کرد: ورود فلان ناو قرار

نیست در اراده و جدیت ایران برای دفاع جانانه از کیان ایران

اثری بگذارد. ما به‌یستوانه مردممان و تجاربی که در این چند

دهه کسب کردیم هم اراده و هم توانمندی کامل برای دفاع از

با متهم‌سازی لیبی و برگزاری رزمایش‌های متعدد در اطراف این کشور، آمریکا موفق شد با پروژه ارباب، قذافی را وادار به پذیرش خواسته‌های خود در حوزه‌های موشکی، هسته‌ای و دیگر موضوعات کند.

نوکننده هدف دیگر این رزمایش‌ها را «اطمینان بخشی به

متحدان منطقه‌ای» آمریکایی داند و می‌گوید: واشنگتن تلاش

دارد به کشورهایی مانند عربستان، قطر و دیگر متحدانش

القا کند در صورت به خطر افتادن امنیتشان، آمریکا قادر به

حمایت نظامی از آن‌هاست؛ پیامی که در کنار آن، باج‌خواهی

سیاسی و امنیتی از کشورهای منطقه نیز دنبال می‌شود.

به گفته وی، اما لایه پنهان این رزمایش‌ها، ارسال پیام

بازدارندگی به رقباست؛ پیامی که بدون شلیک حتی یک

گلوله، به‌دنبال افزایش ذهنی هزینه هرگونه اقدام نظامی از

سوی طرف مقابل و سخت‌سازی فرایند تصمیم‌گیری است تا

آمریکا بتواند امتیازات مدنظر خود را تحمیل کند؛ تحلیلی که

البته درباره ایران نمی‌تواند صادق باشد.

این کارشناس مسائل استراتژیک در جمع‌بندی تأکید می‌کند:

مجموعه این اهداف، در نهایت با یک غایت مشترک تعریف

می‌شود: تحت فشار قرار دادن ایران، تضعیف قدرت ملی و

در نهایت دست‌اندازی به منابع کشور. با این حال، تجربه

سال‌های گذشته نشان داده با هدایت و فرماندهی رهبر

معظم انقلاب، این پروژه نیز همانند طرح‌های پیشین آمریکا

به شکست خواهد انجامید و واشنگتن ناگزیر است به‌جای

تئاترهای پر هزینه نظامی، مسیر یک مذاکره عادلانه و واقعی

را بپذیرد.

■ تلاش برای شکست تاب‌آوری مردم

دکتر سید جلال امینی، کارشناس مسائل

دفاعی و نظامی هم در گفت‌وگو با روزنامه

قدس، تأکید می‌کند: دشمن در تلاش است

با استفاده از ابزارهای مختلف، اهداف خود

را علیه ایران محقق کند اما در ابتدا باید چند مسئله را در کنار

هم دید؛ یعنی باید آگاه باشیم دشمن آنچه تا امروز توانسته،

علیه ایران انجام داده و دوم اینکه هدف اصلی دشمن براندازی

و تجزیه ایران است.

وی تصریح می‌کند: در جنگ ۱۲ روزه، دشمن به این هدف

رسید و در اغتشاشات اخیر، دشمن در تلاش بود سه‌گانه

راهبردی اقتصاد، امنیت و رسانه را در آشوب به کار ببرد، یعنی

تبدیل اعتراض به اغتشاش و پیوند اغتشاش به گروه‌های

تروریستی در کشور و برابر با حمله نظامی دشمن به ایران.

او هشدار می‌دهد: اگر این اغتشاشات چند روز بعد ادامه

داشت، احتمال حمله نظامی بود که البته با حضور مردم

شکست خورد. اما ریشه فتنه هنوز وجود دارد، یعنی طرح

دشمن همچنان برقرار است.

امینی همچنین به تردد ناوهای آمریکا در خلیج فارس اشاره

می‌کند و می‌گوید: دشمن در تلاش است تا با یک تقسیم‌کار با

اسرائیل، رسانه‌هایش را فعال کند تا تاب‌آوری مردم شکسته

شود و یکپارچگی مردم آسیب ببیند. وی تصریح می‌کند:

متأسفانه در داخل کشور هم برخی رسانه‌های غرب‌گرای

داخلی، آپ به آسیب دشمن می‌ریزند و هر لحظه امکان

عملیاتی شدن حمله دشمن است.

امینی می‌گوید: در پنج دهه اخیر، تردد ناوهای آمریکا در

منطقه زیاد بوده، زیرا در منطقه پایگاه‌های نظامی زیادی دارد

و از طرف دیگر می‌خواهد با اهرم رعب و حضور ناوها بر روان

جامعه سوار شود و تاب‌آوری را بشکند. این کارشناس مسائل

دفاعی معتقد است: حضور ناوها و رزمایش‌های آمریکا در

منطقه خلیج فارس یک عملیات روانی است که روح و روان

مردم ایران را هدف قرار داده است، اما با یکپارچگی و هم‌پوشانی

مستولان در خدمت به مردم، خنثی خواهد شد.

باشد که خواهان تدوین این شیوه‌نامه است.

سخنگوی وزارت خارجه با اشاره به تداوم نقض آتش‌بس

و حملات رژیم صهیونیستی علیه لبنان و مردم فلسطین،

گفت: یک‌شنبه شب ۱۵ مورد نقض حریم هوایی لبنان رخ

داد و تعدادی از شهروندان این کشور کشته و مجروح شدند

و از ۲۰ تا ۲۵ آبان بیش از ۶ هزار مورد نقض آتش‌بس

رخ داده و شاهد جنایات ادامه‌دار رژیم صهیونیستی

هستیم. وی با اشاره به استمرار قتل اعراب ساکن

سرزمین‌های اشغالی توسط رژیم صهیونیستی، آن‌را نشانه

تداوم سیاست‌های نژادپرستانه اسرائیل خواند و عنوان

کرد: مایکل لینک، گزارشگر اسبق حقوق بشر سازمان ملل

از سیاست این رژیم به عنوان نظام آپارتاید نام برد.

است. این وضعیت یعنی اینکه عراق اهمیتیه به اعتراضات آمریکا در این خصوص نمی‌دهد.

ترس واشنگتن از رخداد‌های عراق با نگرانی از یکپارچگی

مقاومت بی‌ارتباط نیست، آن هم در حالی که این روزها

تهدیدات علیه جمهوری اسلامی به اوج خود رسیده است؛

موضوعی که می‌تواند چالش و سنگی بزرگ مقابل سیاست

جنگ طلبانه ضد ایرانی آمریکا قرار دهد. در این باره می‌توان

به بیانیه دیروز دبیرکل کاتاب حزب‌الله عراق در مورد تحولات

منطقه اشاره کرد که در آن آمده است: اعلام می‌کنیم برای

جنگی فراگیر آماده هستیم تا از جمهوری اسلامی ایران، دژ و

عزت امت که بیش از چهار دهه در کنار مستضعفان و تمام

مسائل حقه امت محمد(ص) ایستاده و به مذهب، رنگ یا

نژاد توجهی نکرده است، حمایت و پشتیبانی کنیم. انصارالله

یمن نیز پیش‌تر صریحاً اعلام کرده بود در صورت حمله آمریکا

به ایران، تمام ناوگان و شناورهای آمریکا در دریای سرخ را غرق

خواهد کرد. این دید واحد مقاومت مقابل جنگ طلبی آمریکا و

رژیم صهیونیستی موضوعی است که متجاوزان را نگران کرده

و تحولات عراق بر این هراس دامن زده است.